

30.04.2025

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/1606
Toplantı Tarihi/Sayısı : 08.04.2025/241
Karar Numarası : 2025/192
Başvuran : N.B.E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü

Muhatap Kurum/Kişi :
Muhatap Adres : -

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın muhatap tarafından işletilen tesiste sunulan plaj hizmetinden bekâr olduğu için yararlanmasına izin verilmeyerek medeni hal temelinde ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Başvuran; 27/6/2024 tarihinde bir erkek arkadaşıyla birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) Urla Eğitim ve Dinlenme Tesisine günübirlik kullanım amacıyla gittiğini, tesiste görevli personelin kendilerine “*Giriş kişi başı 400 TL ancak bekârları alamıyoruz. Yalnızca aileler girebilir.*” şeklinde cevap vererek tesise alınmadıklarını, başvuranın bu durumun hukuka aykırı olduğunu sözlü olarak belirtmesi üzerine söz konusu personelin “*Müdürün talimatı böyle.*” dediğini, bu nedenle tesis müdürünün ayrımcılık talimatı veren kişi olduğunu,

b. 3/7/2024 tarihinde ilgili tarafa söz konusu muamelenin düzeltilmesi amacıyla başvurduğunu, 1/8/2024 tarihinde tesisin verdiği cevapta “*Tesis kapasitesinin günübirlik ziyaretçilerin tamamını karşılayamaması*” sebebiyle böyle bir uygulamaya gidildiğinin belirtildiğini,

c. “Ekşi sözlük” adlı internet sitesinde paylaşılan 22/8/2018 tarihli bir yorumda söz konusu tesisle ilgili “*Artık damsız girilmeyen kamptır.*” şeklinde bir paylaşımın olduğunu, ilgili yorumdan başvuruya konu muamelenin altı yıldır süregeldiğinin anlaşıldığını ve TCDD Urla Eğitim ve Dinlenme Tesisinin medeni hal temelinde ayrımcılık yaptığını iddia etmektedir.

3. Muhatap TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğünün 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 6461

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun ile 4/6/2006 tarih ve 29732 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ana Statü gereği malvarlığı iktisap etme yetkisine haiz bir Kamu İktisadi Teşebbüsü olduğu ve özel hukuk hükümlerine tabi bulunduğu,

b. Başvuruda bahsedilen TCDD Urla Eğitim ve Dinlenme tesislerinin tamamının teşekkül adına tapuda tescil edilmiş taşınmaz üzerinde konumlandığı, anılan taşınmazın kadastral sınırları itibarıyla sahil şeridini de kapsadığı, teşekkülün mülkiyet hakkına sahip olup sosyal tesis statüsünde değerlendirilen alanlarda, mülkiyetten doğan haklarını öncelikle teşekkülün ve teşekkül personelinin ihtiyaçları doğrultusunda kullandığı, teşekkül tarafından bu doğrultuda uygulanacak hükümler tesis edildiği ve tasarrufta bulunduğu,

c. Teşekküle ait sosyal tesislerin mali yönden iş ve işlemlerinin, 7/7/2017 tarihli ve 30117 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (2017-6) sayılı "Kamu Sosyal Tesislerinin İşletilmesine İlişkin Tebliğ" ve 31/12/2023 tarihli ve her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 32416 sayılı (5. Mükerrer) Resmi Gazete'de yayımlanan (2024-1) sayılı "Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ" hükümleri kapsamında yürütüldüğü,

ç. Teşekküle ait tüm Eğitim ve Dinlenme tesislerinde olduğu gibi Urla Eğitim ve Dinlenme Tesisinde Nisan-Mayıs ve Ekim-Kasım dönemlerinde planlanan eğitim ve seminer programlarının konaklamalı uygulandığı, Haziran Temmuz Ağustos Eylül aylarında da teşekkül personelinin motivasyonuna yönelik dinlenme tesisi esası dahilinde "Yaz Kampı" olarak konaklamalı hizmet verildiği,

d. Yaz kampı döneminde mevzuat dahilinde ve "2024 yılı TCDD Eğitim ve Dinlenme Tesis Başvuru Şartları ve Uygulama Esasları" hükümlerine göre öncelikle çalışan personel ve ailelerine, emekli personel ve ailelerine ve tesisin kapasite durumlarına göre de diğer kamu kurum ve kuruluş çalışanları, emekli ve yakınları ile bunların dışında kalanlara 6 günlük ve 12 günlük dönemler halinde hizmet verdiği, yaz kampı dönemlerinde tesise katılımı kabul edilen misafirler ve katılımcıların da genellikle aile olarak konakladığı,

e. TCDD Urla Eğitim ve Dinlenme Tesisinin kullanımındaki alan içerisindeki yapı ve tesislerin, konukların güvenliği için ihata ile çevrilmiş durumda olduğu, haftalık konaklayan misafirler haricinde de tesis kapasitesinin imkan verdiği ölçüde, sahildeki şezlong şemsiye genel alan kapasitesine göre tesis kapasitesini aşmamak ve tesis genelinde aşırı yoğunluk oluşturmamak kaydıyla gece konaklaması yapılmaksızın gün içerisinde belirlenen saatler dahilinde "Günübirlik" misafirler kabul edildiği,

f. Tesisin 322 kişi gece konaklanmasına yönelik yatak kapasitesine, mülkiyeti teşekküle ait sahildeki genel alandaki soyunma kabinleri, duş kabinleri, şezlong, şemsiye, gölgelik, kafe vb. imkanlarına göre sahilde 380-400 kişi kullanım kapasitesine sahip olduğu, söz konusu genel alan kapasitesine göre tesiste öncelikle yaz kampı hizmeti alan gecelik konaklayan misafirlerin faydalanmasının esas olduğu, konaklayan misafirler haricinde kalan kapasiteye göre de kapasiteyi aşmamak ve aşırı yoğunluk oluşturmamak kaydıyla sabah saat 08.30 ile 18.00 arasında günübirlik

misafirler kabul edildiği,

g. Tesisten gece konaklamalı şeklinde ve günübirlik misafir şeklinde yararlanma konusunda evli veya bekar kontenjanı veya benzeri bir uygulamalarının bulunmadığı,

ğ. Tesisin lokasyon ve hizmet kalitesi sebebiyle yoğun talep gördüğü, ancak gece konaklamalı yahut günübirlik misafir kapasitelerinin sınırsız olmadığı, geçmişte kapasitenin üzerinde günübirlik misafir talebine onay verilmesi sebebiyle olumsuz durum ve vakaların yaşandığı, dolayısıyla günübirlik misafir kabullerinin aile olarak konaklamalı kalan misafirlerin şikayetine sebep olmayacak esas ve kapasitede yapıldığı,

h. Başvuranın, günübirlik olarak tesisten yararlanmak için başvurduğu tarih olan 27/6/2024 tarihinde 273 gece konaklayan misafir mevcut olup günübirlik misafir sayısının ise 133 kişi (Giriş kapısından alınan giriş fişlerinden alınan bilgiye göre) olduğu, toplamda 406 kişinin sahil (plaj) kesiminden yararlandığının belirlendiği, günübirlik tesisten yararlanan misafirlere ilişkin herhangi bir kişisel bilgi kaydı yapılmadığından günübirlik faydalanan kişilerin evli/bekar kişi sayısının tespitine imkan bulunmadığı,

ı. Son yıllarda tesise olan talebin çok daha fazla arttığı, yoğun talepler nedeniyle teşekkül personelinin kamp taleplerini dahi karşılamakta güçlük çektikleri, günübirlik girişlerin yoğun olmasından kaynaklı olarak kapı giriş görevlilerinin tedbirleri uygulama noktasında ciddi mesai harcadığı, bu esnada istenmeyen durumların yaşanmaması için özen gösterildiği, bu noktada teşekküle atfedilebilecek bir kusur bulunmadığı,

i. Başvuran tarafından iddiasına dayanak olarak sunulan sosyal medya yorumunun yorumu yapan kişinin gerçekliği ve yayınladığı mesajın doğruluğunun teyide muhtaç olduğu, bu sebeple ilgili hususun kendileri tarafından kabul edilebilir görülemeyeceği ifade edilmektedir.

4. Muhatap yazılı görüş yazısına ek olarak Urla kamp katılımcı sayısını ve 2024 TCDD Personel Eğitim ve Dinlenme Tesislerine (Yaz Kampı) Başvuru Şartları ve Uygulama Esasları' nı dosya ekinde Kurumumuza sunmuştur.

5. Başvuran tarafından muhatabın sunduğu yazılı görüşe cevap olarak sunulan yazılı görüşte;

a. Muhatabın ayrımcı muameleyi tesis kapasitesinin sınırlı olmasına dayandırmaya çalıştığı, ihlalin yaşandığı gün yatılı konaklayan 273, günübirlik misafir sayısının ise 133 olarak bildirildiği dolayısıyla o tarihte toplamda 406 kişinin sahil kesiminden faydalandığının belirtildiği, oysa muhatabın tesis kapasitesini 380-400 olarak bildirdiği, bu sebeple açıklamalarda bir çelişki bulunduğu, kişi sayılarına ilişkin somut bir veri sunulmadığı,

b. Muhatabın yazılı görüşünde yer alan ifadelerde tesise günübirlik girmek isteyenlerin medeni hal temelli sübjektif bir elemenden geçirildiğinin anlaşıldığı, özellikle tesis kapasitesi nedeniyle geri çevrildiği iddiası karşısında aileye sürekli atıf yapılmasının şaşırtıcı olduğu, aile olmayan kişilerin şikayet ve huzurlarının muhatap tarafından dikkate alınmadığı,

c. 2024 Yılı TCDD Personel Eğitim ve Dinlenme Tesislerine (Yaz Kampı) Başvuru Şartları ve Uygulama Esasları'nın "A-Başvuru Esasları" başlığının 3'üncü maddesine göre Urla kampındaki odaların yatak kapasitelerinin 2-5 arasında değiştiği, dolayısıyla tesiste tek kişilik odanın mevcut olmadığına anlaşıldığı, aynı belgenin "B-Ücretler ve Mali Hükümler" başlığının 10'uncu maddesinde ise "Bir kişiye kabin tahsis edilmeyecektir. Ancak yer durumunun uygun olması durumunda tahsis yapılması halinde, tek kişi kalanlardan kesinlikle iki kişilik ücret alınacaktır." düzenlemesinin yer aldığı, ilgili düzenlemeden muhatabın, tesiste aile olmayanların yatılı konaklamasına izin vermeme eğiliminde olduğunun anlaşıldığı, tek başına konaklamak isteyenlerden iki kişilik ücret istenerek bu kişilerin caydırılmak istendiği ve ayrımcılığa uğradığı, özetle tesisin günübirlik veya yatılı fark etmeksizin aile olmayanları tesise kabul etmek istemediği iddia edilmekte ve muhataba idari yaptırım uygulanması talep edilmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

7. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir."

8. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca doğrudan ayrımcılık, "bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi" ifade etmektedir.

9. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi,

sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(4) *Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.*

10. 6701 sayılı Kanun'un "*Ayrımcılık türleri*" başlıklı 4'üncü maddesi şöyledir:

"(1) Bu Kanun kapsamına giren ayrımcılık türleri şunlardır: a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık.

(2) *Eşit muamele ilkesine uyulması veya ayrımcılığın önlenmesi amacıyla idari ya da adli süreçleri başlatan yahut bu süreçlere katılan kişiler ile bunların temsilcilerinin, bu nedenle maruz kaldıkları olumsuz muameleler de ayrımcılık teşkil eder.*"

11. 6701 sayılı Kanun'un "*Ayrımcılık yasağının kapsamı*" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar."

12. 6701 sayılı Kanun'un "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde "*Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. 6701 sayılı Kanun'un "*İspat yükü*" başlıklı 21'inci maddesi şöyledir:

"Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca;

“İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.”

Başvuru dilekçesi ve eklerinde, başvuranın Kurumumuza başvuru yapmadan önce muhatap TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğüne dilekçe vererek ilgili uygulamanın ayrımcılık yasağına aykırı olduğunu belirttiği ancak muhatabın ilgili dilekçeye ortada herhangi bir ayrımcılık bulunmadığını ifade ederek olumsuz yanıt verdiği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede, başvurunun Kurumumuzca esastan incelenebilecek bir başvuru olduğu değerlendirilmesine varılmıştır.

15. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde de özel olarak düzenlenmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin (İHEB) 2’nci maddesi şöyledir: *“Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir.”* Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi’nin 2’nci maddesinin ikinci fıkrası: *“Bu Sözleşme’ye Taraf Devletler, bu Sözleşme’de belirtilen hakların ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka fikir, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da başka bir statü bakımından herhangi bir ayrım gözetilmeksizin uygulanmasını taahhüt ederler.”*

16. Keza Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 14’üncü maddesine göre: *“Bu Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır.”*

Ayrımcılık yasağı, AİHS’nin 14’üncü maddesinin yanı sıra Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı (GGASS) ile de yasaklanmıştır. GGASS’nin 5’inci bölümünün *“Ayrımcılık yasağı”* başlığını taşıyan (E) maddesi şöyledir: *“Bu Şartta yer alan haklardan yararlanma ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ya da başka görüşler, ulusal ya da sosyal köken, sağlık, ulusal bir azınlığa mensubiyet, doğum ya da başka statüler gibi nedenlere dayanan hiçbir ayrımcılığa tâbi olmaksızın sağlanacaktır.”*

17. Somut olayda başvuran, 27/6/2024 tarihinde bir erkek arkadaşıyla birlikte TCDD Urla Eğitim ve Dinlenme Tesisine günübirlik kullanma amacıyla gittiğini, tesiste görevli personelin kendilerine girişin 400 TL olduğunu ancak bekârları tesise almadıklarını, yalnızca aileleri kabul ettiklerini belirttiğini, kendisinin bu durumun hukuka aykırı olduğunu sözlü olarak belirtmesi üzerine söz konusu personelin tesis müdürünün talimatının bu yönde olduğunu söylediğini, bu nedenle tesis müdürünün ayrımcılık talimatı veren kişi olduğunu, başvuruya konu ayrımcı muamelenin 6 yıldır süregeldiğini ekte sunduğu “ekşi sözlük” internet sitesinde paylaşılan yorumdan anladığını, 3/7/2024 tarihinde ilgili tarafa söz konusu muamelenin düzeltilmesi adına başvurduğunu, 1/8/2024 tarihinde ise tesisin verdiği cevapla kapasitenin dolu olması nedeniyle böyle bir uygulamaya gidildiğini belirttiğini iddia etmiştir.

18. Muhatap TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü ise başvuruda bahsi geçen TCDD Urla Eğitim ve Dinlenme tesislerinin tamamının teşekkül adına tapuda tescil edilmiş taşınmaz üzerinde konumlandığını, anılan taşınmazın kadastral sınırları itibariyle sahil şeridini de kapsadığı, teşekkülün mülkiyetten doğan haklarını öncelikle teşekkülün ve teşekkül personelinin ihtiyaçları doğrultusunda kullandığını, teşekküle ait sosyal tesislerin mali yönden iş ve işlemlerinin, 7/7/2017 tarihli ve 30117 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan (2017-6) sayılı "Kamu Sosyal Tesislerinin İşletilmesine İlişkin Tebliğ" ve 31/12/2023 tarihli ve her yıl Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 32416 sayılı (5. Mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanan (2024-1) sayılı "Kamu Sosyal Tesislerine İlişkin Tebliğ " hükümleri kapsamında yürütüldüğünü, tesisin 322 kişi gece konaklanmasına yönelik yatak kapasitesine, mülkiyeti teşekküle ait sahildeki genel alandaki soyunma kabinleri, duş kabinleri, şezlong, şemsiye, gölgelik, kafe vb. imkanlarına göre sahilde 380-400 kişi kullanım kapasitesine sahip olduğu, söz konusu genel alan kapasitesine göre tesiste öncelikle yaz kampı hizmeti alan gecelik konaklayan misafirlerin faydalanmasının esas olduğu, konaklayan misafirler haricinde kalan kapasiteye göre de kapasiteyi aşmamak ve aşırı yoğunluk oluşturmamak kaydıyla sabah saat 08.30 ile 18.00 saatleri arasında günübirlik misafirler kabul edildiğini, tesisten gece konaklamalı şeklinde ve günübirlik misafir şeklinde yararlanma konusunda evli veya bekar kontenjanı veya benzeri bir uygulamalarının bulunmadığını, başvuranın, günübirlik olarak tesisten yararlanmak için başvurduğu tarih olan 27/6/2024 tarihinde 273 gece konaklayan misafir mevcut olup günübirlik misafir sayısı ise 133 kişi (Giriş kapısından alınan giriş fişlerinden alınan bilgiye göre) olduğunu, toplamda 406 kişinin sahil (plaj) kesiminden yararlandığının belirlendiğini, günübirlik tesisten yararlanan misafirlere ilişkin herhangi bir kişisel bilgi kaydı yapılmadığından günübirlik faydalanan kişilerin evli/bekar kişi sayısının tespitine imkan bulunmadığını, başvuran tarafından iddiasına dayanak olarak sunulan sosyal medya yorumunun teyide muhtaç olduğunu ifade etmiştir.

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında ayrımcılık; objektif ve makul bir neden olmaksızın, aynı durumdaki kişilere farklı muamelede bulunmak olarak tanımlanmıştır (AİHM, *Willis/Birleşik Krallık*, B. No: 36042/97, 11/6/2002, para. 48; AİHM, *Okpisz/Almanya*, B. No: 59140/00, 25/10/2005, para. 33). Farklı muamelenin objektif ve makul bir nedene dayanması hususu ise AİHM tarafından belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu durumda, söz konusu meşruluğun varlığı ilk olarak, demokratik bir toplumda geçerli olan ilkeler göz önünde bulundurularak söz konusu tedbirin amacı ile etkileri arasındaki ilişki bağlamında değerlendirilmelidir. Sözleşme’de belirtilen bir hakkın kullanılmasının ardındaki muamele farklılığının sadece meşru bir amaca yönelik olması tek başına yeterli değildir. 14’üncü maddedeki ayrımcılık yasağı, gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan araçlar arasında makul bir ölçülülük ilişkisi bulunmadığı takdirde de aynı şekilde ihlal edilmektedir (AİHM, *Belçika’da Eğitim Dili Davası/Belçika*, B. No: 1474/62..., 23/7/1968, para. 10).

20. AİHM’nin kullandığı ifadeler göz önüne alındığında, benzer durumdaki kişilerin maruz kaldıkları muamelede belirlenebilir bir özelliğe dayalı farklılık bulunuyorsa doğrudan ayrımcılıktan söz edilebilmektedir (AİHM, *Carson ve Diğerleri/Birleşik Krallık [BD]*, B. No. 42184/05, 16/3/2010, para. 61). Doğrudan ayrımcılığın merkezinde bir kişinin farklı muameleye maruz kalması bulunmaktadır. Dolayısıyla, doğrudan ayrımcılığın en önemli özelliklerinden biri de istenmeyen bir muamelenin varlığıdır.

Nitekim 6701 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin (d) bendinde de doğrudan ayrımcılık bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muamele şeklinde tanımlanmıştır.

21. Ayrımcılık kendini açık ve kolayca tespit edilebilen bir şekilde göstermediğinden, ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin kanıtlanması oldukça güçtür (AİHM, *Nachova ve Diğerleri/Bulgaristan [BD]*, B. No: 43577/98, 6/7/2005, para. 147). Anayasa Mahkemesine (AYM) göre de ayrımcılık yasağı kapsamında farklı muamelenin bulunduğunu ispatlama mükellefiyeti başvuruçudur. Ne var ki başvuran farklı muamelenin bulunduğunu göstermesi hâlinde bu farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temelinin bulunduğunu ve seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin mevcut olduğunu ispatlama yükümlülüğü kamu otoritelerine ait olur (AYM, *Nuriye Arpa*, B. No: 2018/18505, 16/6/2021, para. 60). Dolayısıyla başvuranın farklı muamelenin bulunduğunu göstermesi hâlinde bu farklı muamelenin nesnel ve haklı bir temelinin bulunduğunu ve seçilen araç ile hedeflenen amaç arasında makul bir orantılılık ilişkisinin mevcut olduğunu; diğer bir ifadeyle ayrımcılık yasağının ve eşitlik ilkesinin ihlal edilmediğini ispatlama yükümlülüğünün muhataplara ait olacağı açıktır.

22. İspat yüküyle ilgili olarak, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 21'inci maddesinde “*Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.*” hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede Kuruma yapılan başvurularda ispat yükünün yer değiştirmesi için başvuranın iddiasının gerçekliğine dair kuvvetli emareler ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması gerekmektedir (TİHEK, B. No: 2019/2118, K. No: 2019/64, 19/11/2019, para. 32).

23. Somut olayda başvuran, muhatap tarafından işletilen plaja bekâr olduğu için alınmaması nedeniyle medeni hal temelinde ayrımcılığa maruz kaldığı iddiasına ilişkin beyanlarda bulunmuş ve başvuru dilekçesi ekinde muhataptan durumun ayrımcılık yasağını ihlal ettiği ve düzeltilmesini talep ettiğine dair dilekçesini ve bu talebine ilişkin muhatap tarafından verilen cevabi yazıyı sunmuştur. Bu yazı ve muhatap tarafından Kurumumuza gönderilen yazılı görüş incelendiğinde; muhatabın, başvuranın uygulamanın düzeltilmesine ilişkin talebine gününbirlik misafirlerin tercihinde bekâr yahut evli şeklinde bir ayrıma gidilmediği, yalnızca gece konaklamalı misafirlerin aile durumları dikkate alınarak tesisin huzur ve güvenliğini teminen misafir kabul edildiği şeklinde cevap verildiği anlaşılmaktadır.

24. Bu kapsamda, başvuran ayrımcılık iddiasına ilişkin olarak somut olayın yaşandığı gün tesiste görevli personelin kendilerine “*Giriş kişi başı 400 TL ancak bekârları alamıyoruz. Yalnızca aileler girebilir.*” şeklinde cevap vererek tesise alınmadıklarını, kendisinin bu durumun hukuka aykırı olduğunu sözlü olarak belirtmesi üzerine söz konusu personelin “*Müdürün talimatı böyle.*” dediğini aktardığı görülmektedir. Bununla birlikte söz konusu aktarımı ispatlar ve destekler mahiyette herhangi bir somut emare yahut kanıt sunulmamıştır. Ayrıca başvuranın ayrımcılık iddiasına dayanak olarak sunulan “Eksi

sözlük” adlı internet sitesinde paylaşılan 22/8/2018 tarihinde söz konusu tesisle ilgili paylaşılan “*Artık damsız girilmeyen kamptır.*” şeklindeki yorumun da ispat yükünü tersine çevirecek nitelikte olmadığı sonucuna varılmıştır (TİHEK, B. No: 2024/1204, K. No: 2024/1002, para. 32). Buna ek olarak başvuranın 2024 Yılı TCDD Personel Eğitim ve Dinlenme Tesislerine (Yaz Kampı) Başvuru Şartları ve Uygulama Esasları’na göre Urla kampındaki odaların yatak kapasitelerinin 2-5 arasında değiştiği, dolayısıyla tesiste tek kişilik odanın mevcut olmadığına anlaşıldığı, aynı belgenin “*B-Ücretler ve Mali Hükümler*” başlığının 10’uncu maddesinde de “*Bir kişiye kabin tahsis edilmeyecektir. Ancak yer durumunun uygun olması durumunda tahsis yapılması halinde, tek kişi kalanlardan kesinlikle iki kişilik ücret alınacaktır.*” düzenlemesinin yer aldığı, ilgili düzenlemeden muhatabın, tesiste aile olmayanların yatılı konaklamasına izin vermeme eğiliminde olduğunun anlaşıldığı iddiasının yerinde olmadığı, ilgili tesisin kar amacı güden bir işletme olduğunun unutulmaması gerektiği, bu sebeple bir kişinin birden fazla yatak bulunan odada tek başına kalmak istemesi halinde işletmenin zarar edeceği miktarı ödenmesinin beklenmesinin kaçınılmaz olduğu değerlendirilmektedir. Dolayısıyla ilgili hükmün de ispat yükünü muhataba çevirecek bir düzenleme olmadığı anlaşılmaktadır.

25. 6701 sayılı Kanun’un 21’inci maddesine göre; ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emareleri ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması gerekmektedir. Bu emare ve karine oluşturan olguların başvuran tarafından ortaya konulması halinde muhatabın ayrımcılık yasağını ihlal etmediğini ispat etmesi gerekecektir. Somut dosya içeriğine göre; başvurana medeni hali nedeniyle ayrımcı muamele yapıldığına dair iddiayı ispata yarayan herhangi bir somut bulgu veya emareye rastlanmamıştır. Bu itibarla başvuranın bekâr olması nedeniyle ayrımcılığa uğradığı iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyamadığı değerlendirildiğinden ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin yeterli bir kanaat oluşmamıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda AYRIMCILIK YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine

başvurulabileceğine,

8/4/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan
(Raporlu)

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi